



Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Dato
03.11.2023

Hørings svar – Forenkle og forbedre. Rapport fra ekspertutvalg for tematisk organisering av psykisk helsevern

Mental Helse er Norges største bruker- og medlemsorganisasjon innen psykisk helse. Med over 10.000 medlemmer fordelt over hele landet bidrar vi til å skape gode møteplasser og drifter relevante hjelpetjenester og prosjekter som bidrar til bedre psykisk helse for befolkningen. Våre 350 brukerrepresentanter bidrar til høy brukermedvirkning i helsetjenestene. Våre lokallag drifter over 150 møteplasser over hele landet.

Generelle kommentarer til rapporten og utvalgets arbeid

Mental Helse har lenge ønsket en reform av psykisk helsevern slik det er organisert i dag. Vi var derfor nysgjerrige og glade for at regjeringen ønsket det samme da de tiltrådte høsten 2021. Men å avgrense det til å handle om en "tematisk organisering" av psykisk helsevern mener vi er for smalt og for smått. Mental Helse mener at det må gjennomføres en kvalitetsreform i psykiske helsetjenester hvor kvalitet og kapasitet heves.

Mental Helse ser at ekspertutvalget legger til grunn en forventet økning i antallet henvendelser til psykisk helsevern. Dette viser overordnet en passiv og sykdomsorientert tilnærming til psykiske helseutfordringer. Derfor ønsker Mental Helse å utfordre Regjeringen og Stortinget til å våge å tenke helt nytt rundt organiseringen av denne sektoren i dag. Det hadde vært spennende å se hvilke muligheter og løsninger som kunne kommet frem gjennom for eksempel en helhetlig, recoverybasert tilnærming til psykisk helse, gjennom et helt livsløp. Slik at det ikke bare blir et forsøk på å justere det eksisterende systemet, men åpne for økt tverrfaglighet og inkludere en mer sosiokulturell forståelse av psykiske lidelser og helseplager.

Med aksept av en slik forventet og forutsatt økning i antallet henvendelser til psykisk helsevern som i dag, vil vi understreke det skrikende behovet for å samtidig satse sterkt på kunnskapsbaserte og forebyggende nasjonale tiltak. Særlig for barn og unge, og deres foresatte/familiegrupper. Dette forutsetter en vilje til langsiktige investeringer, som over tid vil føre til en menneskelig og samfunnsøkonomisk gevinst innenfor hele helsesektoren.

Mental Helse mener vi som samfunn ikke har råd til å se bort fra all forskning og kunnskap som foreligger i dag, når det gjelder effekten av forebygging i et folkehelseperspektiv – også for psykisk helsevern. Dette gjelder spesielt de vanligste og mest kostbare psykiske lidelsene som depresjon, angstlidelser og spiseforstyrrelser.

Side 1 av 2

Halvparten av tapte friske leveår fra psykiske lidelser skyldes disse. Halvparten av dem kunne også vært unngått. Den beste veien ut er samfunnsrettede psykisk helsefremmende eller sykdomsforebyggende tiltak.

Spesifikke innspill til rapporten:

Utvalgets anbefalinger for å styrke kommunale tilbud og samhandling

Mental Helse vil berømme utvalget for å løfte frem brukerstyrt poliklinikk, og støtter dette forslaget fullt ut.

Vi støtter også utvalgets forslag til å opprette egne samhandlingsbudsjetter som et øremerket tilbud til pasienter som kommune- og spesialisthelsetjenesten må samarbeide om. Det er likevel viktig å understreke at det samlede tilbudet i kommunen ikke må bli skadelidende i denne omleggingen.

Hvis det for eksempel opprettes et FACT-team der kommunen kommer inn og samarbeider om å finansiere helsetilbud til alvorlige psykiske lidelser og budsjettmidlene flyttes fra det kommunale sosialbudsjettet, og kuttene rammer allerede eksisterende tilbud som f.eks. aktivitetssentre, brukerstyrte kafeer og andre sosiale tiltak.

Utvalgets anbefalinger for inntak og utredning i psykisk helsevern

Mental Helse støtter spesielt utvalgets prinsipp om at: «Inntaket skal i mindre grad være basert på skriftlig henvisning alene og mer på samtaler med pasient og pårørende, gjerne sammen med henviser.» Videre at: «Antall vurderingsledd reduseres.» og «Inntaksarbeidet bør i større grad vektlegge pasientens behov og avklaring av behandlingsmål. ...»

Vi vil videre understreke viktigheten av å inkludere brukermedvirkere, hvis det skal opprettes egne henvisnings- og avklaringsteam i hvert helseforetak. En slik organisering kan minske regionale forskjeller og føre til et raskere og bedre behandlingsforløp. Baksiden kan være at teamet gis stor makt i forhold til pasientens videre mulighet for behandling generelt. Dette kan føre til at mennesker med f.eks. mildere psykiske helseutfordringer som får avslag på videre behandlingsløp, enten må ty til private tjenester for å få dekket sitt behandlingsbehov (forutsatt at de har økonomi til det), eller motsatt: Går uten behandling, som igjen kan føre til utvikling av mer alvorlig lidelse.

Utvalgets anbefalinger om kunnskap og kvalitet

Digitalisering:

Vi støtter utvalgets punkt om at «Det må sikres at utvikling innen det digitale området følges av evaluering og undersøkelser av effekt slik at kunnskapsgrunnlaget styrkes». Vi vil tilføye at dette må også innbefatte forskning på effekt, og den subjektive opplevelsen av tjenestens virkning for brukerne.

Med vennlig hilsen

Ole-Marius Minde Johnsen /s/
Landsleder

Linda Berg-Heggelund /s/
Generalsekretær